

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 66/1998 vp laiksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Eduskunnalle on hallintovaliokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 30/1998 vp.

Eduskunta edellyttää hallituksen tarkkaan seuraavan uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja lain toimivuutta sekä antavan kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta

uudistusta koskevan selonteon ottaen selonteossa huomioon muun muassa edellä mainitut seikat sekä uudistuskokonaisuuteen liittyvät eri näkökohdat mukaan lukien ainakin suoritettavat toimenpiteet, saavutettavat tulokset, tarpeelliset kehittämistoimenpiteet ja kotouttamisesta aiheutuneet erilaiset kustannukset ja niiden jakautuminen valtion ja kuntien kesken.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tasa-arvoa ja valinnan vapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista, sekä turvata turvapaikanhakijoiden välttämätön toimeentulo ja huolenpito järjestämällä turvapaikanhakijoiden vastaanotto.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen; sekä

2) *kotouttamisella* viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja voimavaroja.

3 §

Sovellettamisala

Kotouttamista tukevien toimenpiteiden piiriin voi kuulua Suomeen muuttanut henkilö, jolla on kotikuntalaisissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa.

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton piiriin kuuluu Suomessa ulkomaalaislain (378/1991) 30 §:n perusteella turvapaikkaa hakenut henkilö, kunnes hänelle on myönnetty oleskelulupa tai hänen maasta poistamista koskeva asiansa on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu ja pantu täytäntöön.

Mitä tässä laissa säädetään pakolaisesta, sovelletaan myös henkilöön:

1) jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 31 §:n mukaan suojelun tarpeen vuoksi tai ulkomaalaislain 18 §:n 4 kohdassa tarkoitettusta painavasta humanitaarisesta syystä; sekä

2) joka on pakolaisen tai 1 kohdassa tarkoitetun henkilön perheenjäsen tai muu omainen edellyttäen, että hänellä on ollut perheside pakolaisen tai oleskeluluvan saaneen henkilön kanssa ennen tämän maahan-tuloa Suomeen.

4 §

Kustannusten korvaaminen

Tässä laissa tarkoitetun toiminnan kustan-nuksia korvataan valtion varoista valtioneu-voston päättämien perusteiden mukaisesti.

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämä laki ei estä muun lainsäädännön no-jalla järjestettävien tukitoimien, palvelujen ja toimeentuloturvan saamista, ellei 3 luvussa toisin säädetä.

2 luku

Toimeenpano

6 §

Viranomaisten tehtävät

Maahanmuuttajien kotouttamisen ja turva-paikanhakijoiden vastaanoton yleinen kehittäminen, suunnittelu, ohjaus ja seuranta sekä yhteensovittaminen kuuluu asianomaiselle ministeriölle.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävänä on asianomaisen ministeriön alaisena maahanmuuttajien yhteiskuntaan ja työelä-mään kotouttamisen ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton suunnittelu, ohjaus, seuranta sekä muut erikseen määrättävät tehtävät.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvas-tuu maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Työvoimatoimisto yhdessä työvoima- ja elinkeinokeskuksen kanssa huolehtii työvoimapoliittisten toimenpiteiden sekä työvoima-palvelujen järjestämisestä.

7 §

Kotouttamisohjelma

Kunta laatii kotouttamisohjelman yhteis-työssä työvoimaviranomaisen ja muiden vi-ranomaisten sekä kansaneläkelaitoksen kansa. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteis-ta, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteis-työstä maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Ohjelmaa laadittaessa ja toteutettaessa kuullaan maahanmuuttajia, kansalaisjärjestö-jä, työntekijä- ja työnantajajärjestöjä ja mah-dollisuuksien mukaan muita paikallisia taho-ja.

Ohjelmaan liittyy kunnan ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen sopimus perusteista, joil-la kotouttamista edistäviä toimenpiteitä voi-daan rinnastaa työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) 2 luvun mukaisiin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin siten kuin tässä laissa ja asetuksella säädetään.

8 §

Pakolaisten kustannusten korvaamisesta sopiminen

Jos kunta on laatinut tai sitoutuu laatimaan 7 §:n mukaisen maahanmuuttajien kotoutta-misohjelman, työvoima- ja elinkeinokeskus voi sopia pakolaisten kustannusten korvaa-misesta kunnalle valtioneuvoston päättämien perusteiden mukaisesti.

3 luku

Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja kotoutumistuen järjestäminen

9 §

Pakolaisten kuntaan osoittaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus osoittaa pa-kolaisen kuntaan, joka on tehnyt 8 §:ssä tar-coitetun sopimuksen.

10 §

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

Maahanmuuttajalla, joka ilmoittautuu työtömäksi työnhakijaksi tai joka hakee toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea, on oikeus yhteistyössä kunnan ja työvoimatoimiston kanssa laadittavaan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työvoimatoimiston ja maahanmuuttajan kesken. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma korvaa työvoimapalvelulain (1005/1993) 10 c §:n 1 momentissa tarkoitettua työnhakusuunnitelmaa.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään silloin, kun asiakkaan työttömyys tai toimeentulotuen saaminen on kestänyt viisi kuukautta. Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan enintään kolme vuotta maahanmuuttajan ensimmäisen kotikunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä.

Työvoimatoimisto tekee päätöksen siitä, onko suunnitelma katsottava keskeytyneeksi. Suunnitelma voidaan katsoa keskeytyneeksi kuukauden kuluttua siitä, kun maahanmuuttaja on työllistynyt pysyväisluotoisesti kokaikatyöhön tai yritystoimintaan taikka aloittanut ammattiin tai tutkintoon johtavat päätoimiset opinnot. Ennen keskeytyspäätöksen tekemistä työvoimatoimiston on kuultava maahanmuuttajaa.

Keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta on sovittava 1 momentissa säädetyin edellytyksin viimeistään viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttaja on ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi työvoimatoimistoon.

11 §

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan kunnan ja työvoimatoimiston ja maahanmuuttajan kesken toimenpiteistä, jotka tukevat maahanmuuttajaa ja hänen perhettään yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa.

Kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia suomen tai ruotsin kielen opiskelun, työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen, maahanmuuttajan omaehtoisen koulutuksen, ammatinvalinnanohjauksen ja kuntoutuksen, työ-

harjoittelun, valmistavan opetuksen, lasten ja nuorten kotoutumisen tukemisesta sekä muiden niihin rinnastettavien kohtuullisiksi katsottavien kotoutumista tukevien toimenpiteiden järjestämisestä.

Kotoutumissuunnitelma sisältää työvoimatoimiston päätöksen maahanmuuttajalle yksilöidysti osoitettavien 2 momentissa tarkoitettujen kunnan tai maahanmuuttajan omatoimisesti järjestämien kotouttamista edistävien toimenpiteiden toimenpidekohtaisesta rinnastamisesta työmarkkinatuesta annetun lain 2 luvun mukaisiin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin siten kuin tässä laissa ja asetuksella säädetään.

12 §

Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki, jonka avulla edistetään ja parannetaan tuen saajan työelämää ja jatkokoulutukseen hakeutumisen edellytyksiä sekä mahdollisuuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kotoutumistuki muodostetaan työmarkkinatuesta annetun lain mukaisesta työmarkkinatuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta.

Maahanmuuttajalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden aikana muutoin kuin tässä laissa tarkoitettuna kotoutumistukena.

13 §

Kotoutumistuen saamisen edellytykset

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumistukeen tämän lain mukaisesti, jos:

- 1) maahanmuuttaja on taloudellisen tuen tarpeessa siten kuin asiasta säädetään työmarkkinatuesta annetussa laissa ja toimeentulotuesta annetussa laissa; sekä
- 2) maahanmuuttaja noudattaa kotoutumissuunnitelmaansa ottaen huomioon, mitä 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti tarjottu 11 §:n 3 momentissa tarkoitettu kotoutumista edistävän toimenpiteen aikana taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä, vaan 17—64-vuotiaalla maahanmuuttajalla on oi-

keus saada kotoutumistukea siten kuin työmarkkinatuesta annetussa laissa sen 2 luvussa tarkoitettuihin toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeudesta työmarkkinatukeen säädetään.

14 §

Kotoutumistuen määrätymisaika ja tarkistaminen

Maahanmuuttajalle myönnetään kotoutumistuki, kun kotoutumissuunnitelmasta sovi-
taan.

Päätös kotoutumistuen myöntämisestä voidaan tehdä enintään vuodeksi kerrallaan. Kotoutumistuki tarkistetaan, jos henkilön tai hänen perheensä olosuhteissa tai tuen tarpeessa tapahtuu muutoksia.

15 §

Yhteistyövelvollisuus

Maahanmuuttajalla, jolla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, on velvollisuus osallistua kotoutumissuunnitelman laatimiseen sekä suunnitelmassa sovittuihin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Jos maahanmuuttaja on ilman perusteltua syytä kieltäytynyt kotoutumissuunnitelman laatimisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuihin, työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin taikka jos hän on laiminlyönnillään aiheuttanut sen, ettei kotoutumissuunnitelmaa ole voitu laatia, sovelletaan toimeentulotukea myönnettäessä hänen osaltaan myös näissä tilanteissa, mitä toimeentulotuesta annetun lain 10 §:ssä säädetään toimeentulotuen perusosan alentamisesta.

Jos maahanmuuttaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun, koh-
tuulliseksi katsottavaan työllistymistä edistävään toimenpiteeseen, sovelletaan, jos maahanmuuttaja saa kotoutumistukena työmarkkinatukea, mitä työmarkkinatuesta annetun lain 15 §:n 3 momentissa, 17—19 §:ssä ja 20 §:n 2 momentissa säädetään. Maahanmuuttajaan sovelletaan työmarkkinatuesta annetun lain 15 §:n 3 momentin säännöstä siltä osin kuin siinä säädetään koulutukseen hakeutumisesta, ainoastaan kotoutumissuunnitelmassa mainitun koulutuksen osalta.

16 §

Maahanmuuttajan ilmoitusvelvollisuus

Maahanmuuttajan on säilyttääkseen oikeuden kotoutumistukeen ilmoitettava kotoutumissuunnitelman toteutumisesta, muutostarpeista ja keskeytymisestä suunnitelmassa sovitulla tavalla.

Maahanmuuttajan on tarvittaessa annettava kunnalle ja kansaneläkelaitoksen toimistolle selvitys tuen suuruuteen vaikuttavista tuloista sekä muut tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot.

17 §

Työmarkkinatuesta annetun lain ja toimeentulotuesta annetun lain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta johdu, kotoutumistukena myönnettävään työmarkkinatukeen ja toimeentulotukeen ja tukea koskevaan asiaan sekä muutoksenhakuun sovelletaan, mitä työmarkkinatuesta annetussa laissa työmarkkinatuesta ja työmarkkinatukea koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotuesta ja toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään.

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa kansaneläkelaitoksen toimistolle lausunnon kotoutumistukena maksettavan työmarkkinatuen 12 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa sekä 15 §:n 3 momentissa mainittujen edellytysten täyttymisestä niin kuin työmarkkinatuesta annetun lain 3 §:n 3 momentissa ja 34 §:ssä sekä asetuksella säädetään.

18 §

Muulla laissa olevien viittaussäännösten soveltaminen

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen, viittauksen katsotaan koskevan myös tämän lain nojalla maksettavaa työmarkkinatukea, jollei tästä laista muuta johdu.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan toimeentulotuesta annetun lain mukaiseen toimeentulotukeen, viittauksen katsotaan koskevan myös tämän lain nojalla maksettavaa toimeentulotukea, jollei tästä laista muuta johdu.

4 luku

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto

19 §

Vastaanoton sisältö

Turvapaikanhakijoiden vastaanottona järjestetään tilapäinen majoitus, toimeentulotuki, tulkkipalveluja ja muu välttämätön perustarpeiden turvaaminen sekä työ- ja opintotoimintaa. Vastaanoton muusta järjestämisestä voidaan säätää asetuksella.

Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun henkilön tilapäinen majoitus järjestetään vastaanottokeskuksessa.

Alaikäisen ilman huoltajaa tulevan turvapaikanhakijan vastaanottoa varten vastaanottokeskukseen voidaan perustaa ryhmäkoti. Ryhmäkodin toiminnasta ja henkilöstön määrästä säädetään asetuksella.

Alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotossa järjestetään lisäksi lapsen iän ja kehitystason vaatimia muita palveluja.

20 §

Vastaanoton neuvottelukunta ja valtion vastaanottokeskukset

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton hallinnonalojen yhteistyötä sekä kehittämistä ja suunnittelua varten turvapaikanhakijoiden vastaanotosta vastaavan ministeriön apuna toimii turvapaikanhakijoiden vastaanoton neuvottelukunta. Neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Asianomaisen ministeriön hallinnonalalla valtiolla voi olla turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksia. Valtion vastaanottokeskusten tehtävistä on voimassa, mitä 19 §:ssä säädetään.

21 §

Toiminnasta sopiminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus ja kunta, kuntayhtymä, muu julkisoikeudellinen yhteisö taikka yksityinen yhteisö tai säätiö voi sopia turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestämisestä sekä siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

22 §

Toimeentulotuki

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton piiriin kuuluvalla henkilöllä voidaan myöntää toimeentulotukea toimeentulotuesta annetun lain mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Asetuksella säädetään tarkemmin toimeentulotuen perusosalla katettavien menojen jakautumisesta vastaanottokeskuksessa järjestettävään vastaanottoon ja turvapaikanhakijan itsensä suorittamiin perusosalla katettaviin menoihin.

Turvapaikanhakijan toimeentulotuen myöntää hakemuksesta vastaanottokeskus.

Jos vastaanottokeskuksen asukas ilman perusteltua syytä toistuvasti tai muutoin olennaisesti kieltäytyy hänelle soveltuvasta yksilöidysti osoitetusta työtoiminnasta taikka työllistymistä edistävästä opintotoiminnasta, voidaan kieltäytymistä pitää toimeentulotuesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna kieltäytymisenä.

23 §

Toimeentulotuen takaisinperiminen

Toimeentulotuesta annetussa laissa kunnalle annettu toimivalta toimeentulotuen takaisinperinnässä kuuluu vastaanottokeskukselle siltä osin kuin kyseessä on sen myöntämä toimeentulotuki.

Hakemus toimeentulotuen takaisinperinnästä tehdään sille lääninoikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

24 §

Muutoksenhaku toimeentulotuesta

Vastaanottokeskuksen asukkaaksi merkitty henkilö, joka on tyytymätön vastaanottokes-

kuksen 22 §:n nojalla tekemään toimeentulotukea koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta lääninoikeudelta kirjallisella valituksella. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus voidaan antaa sanottuna aikana myös vastaanottokeskuksen johtajalle, jonka tulee oman lausuntonsa ohella toimittaa se lääninoikeuteen.

Valitus tehdään sille lääninoikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

Lääninoikeuden päätökseen, joka koskee toimeentulotuen antamista tai sen määrää haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin sosiaalihuoltolain (710/1982) 49 §:n 2 momentissa säädetään.

25 §

Säilöön otettujen turvapaikanhakijoiden vastaanotto

Valtion tai kunnan ylläpitämässä vastaanottokeskuksessa voidaan järjestää turvapaikanhakijan osalta ulkomaalaislain 46 §:ssä tarkoitettu turvapaikanhakijoiden säilöönotto. Säilöönotosta on muutoinkin voimassa, mitä ulkomaalaislain 45—52 §:ssä säädetään.

5 luku

Vailla huoltajaa saapuneen lapsen edustaminen

26 §

Edustaminen ja puhevallan käyttö

Pakolaislapselle tai oleskelulupaa tai turvapaikkaa hakevalle lapselle, joka on Suomessa vailla huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja.

Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa, määrää lapsen asumisesta sekä hoitaa lapsen varallisuutta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 ja 2 §:ssä, hallintomenettelylain (598/1982) 16 §:ssä, hallintolainkäyttölain 17 §:ssä ja 18 §:n 3 momentissa ja holhouslaissa (34/1898) säädetään.

Edustajan tulee tehtävässään pitää huolta lapsen edusta ottaen huomioon lapsen kansallinen, kielellinen, uskonnollinen ja sivistyksellinen tausta.

Ennen kuin edustaja tekee päätöksen lapsen henkilöä tai varallisuutta koskevassa asiassa, hänen tulee keskustella asiasta lapsen kanssa, jos se lapsen ikään ja kehitystasoon sekä asian laatuun nähden on mahdollista. Päätöstä tehdessään edustajan on kiinnitettävä huomiota lapsen mielipiteisiin ja toivomuksiin.

Edustajan tehtäviin ei kuulu huolehtia lapsen välittömästä päivittäisestä hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta.

27 §

Edustajan kelpoisuus

Edustajaksi voidaan määrätä tehtävään sopeva täysivaltainen henkilö, joka antaa siihen suostumuksensa ja joka kykenee hoitamaan tehtävänsä moitteettomasti ja lapsen etua silmällä pitäen.

28 §

Edustajan määrääminen

Hakemuksen edustajan määräämisestä voi tehdä se vastaanottokeskus, jonka asukkaaksi alaikäinen on merkitty, taikka alaikäisen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin.

Ennen edustajaa koskevan hakemuksen tekemistä on lapselle, sikäli kuin se on lapsen ikään ja kehitystasoon nähden mahdollista, varattava tilaisuus selvittää omat toivomuksensa ja mielipiteensä.

29 §

Edustajan tehtävän lakkaaminen ja edustajan vapauttaminen tehtävästään

Edustajan tehtävät lakkaavat, kun:

- 1) edustettava tulee täysi-ikäiseksi;
- 2) edustettava muuttaa pysyvästi pois Suomesta; tai
- 3) edustettavalle määrätään Suomessa huoltaja tai muu laillinen edustaja.

Edustaja voidaan vapauttaa tehtävästään, jos hän sitä pyytää tai on sairauden tai muun syyn vuoksi estynyt tai kykenemätön hoitamaan tehtävänsä taikka jos siihen on muu erityinen syy. Jos lapsen huoltaja muuttaa Suomeen, on edustaja vapautettava tehtävästään, jollei vapauttaminen ole lapsen edun vastaista.

Edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja itse, vastaanottokeskus, jonka asukkaaksi lapsi on merkitty, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse tai lapsen huoltaja tai muu laillinen edustaja.

30 §

Oikeuspaikka

Hakemus edustajan määräämisestä tai vapauttamisesta tehtävästään on pantava vireille siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirisä sijaitsevan vastaanottokeskuksen asukkaaksi lapsi on merkitty tai oleskelee.

31 §

Ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen on ilmoitettava ulkomalaisvirastolle ilman oleskelulupaa olevan lapsen ja väestötietojärjestelmään oleskeluluvan saaneen lapsen edustajan määräämistä tai vapauttamista koskevista päätöksistä.

Edustajan tehtävä on merkittävä holhouskirjaan, jos lapsella on edustajan hoidettavana olevaa omaisuutta siinä määrin, että holhous olisi erityisiä määräyksiä holhouksien vaarinnpidosta sisältävän julistuksen (34/1898) 4 §:n mukaan merkittävä holhouskirjaan.

Edustajan tehtävän merkitsee holhouskirjaan edustajan määrännyt käräjäoikeus. Kun edustajan tehtävä on merkitty holhouskirjaan, edustajan tehtävään sovelletaan, mitä holhouslain 5 luvussa säädetään.

32 §

Tili edustajan tehtävästä

Edustajan velvollisuudesta tehdä tili tehtävänsä päättyessä on voimassa, mitä holhouslaissa säädetään.

33 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen

Käräjäoikeuden päätöstä, joka koskee edustajan määräämistä tai vapauttamista teh-

tävästään, on noudatettava, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa.

6 luku

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton henkilörekisterit

34 §

Henkilörekisterit

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton suunnittelua ja toteuttamista sekä kotouttamista varten tarkoitettuja henkilörekistereitä ovat:

- 1) asukasrekisteri, johon kuuluvat valtakunnallinen osarekisteri ja vastaanottokeskusten osarekisterit;
- 2) rekisteri pakolaisista (pakolaisrekisteri); sekä
- 3) kuntaanosoitusrekisteri.

35 §

Rekisterinpitäjät

Asukasrekisterin päävastuullinen rekisterinpitäjä on asianomainen ministeriö, joka vastaa myös valtakunnallisen osarekisterin ylläpidosta. Vastaanottokeskuksen osarekisterin ylläpidosta vastaa asianomainen vastaanottokeskus. Asianomainen ministeriö voi antaa kunnalle, yhteisölle tai säätiölle tehtäväksi asukasrekisterin ylläpitämisen.

Pakolaisrekisterin rekisterinpitäjä on asianomainen ministeriö.

Kuntaanosoitusrekisterin rekisterinpitäjä on työvoima- ja elinkeinokeskus.

36 §

Vastuu rekisteriin talletetuista tiedoista

Rekisterin ylläpitäjä vastaa rekisteriin talletamiensa tietojen virheettömyydestä sekä tallentamisen ja käytön laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa. Muutoin rekisterin ylläpitäjän vastuuseen sovelletaan, mitä muualla laissa säädetään henkilötietojen suojasta.

Päävastuullinen asukasrekisterin pitäjä antaa tarvittaessa asukasrekisterin käyttöä koskevat ohjeet.

37 §

Asukasrekisteri

Asukasrekisteri on automaattisen tietojenkäsittelyn avulla turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestämistä varten pidettävä henkilörekisteri.

Asukasrekisteriin saa kerätä ja tallettaa turvapaikanhakijoiden ja heidän perheenjäsentensä:

1) tunnistetiedot ja rekisterinpitäjän ja ulkomaalaisviraston antama asiakasnumero sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat tiedot;

2) kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja;

3) vastaanoton järjestämiseksi tarpeellisia turvapaikkahakemuksiin tai maasta poistamiseen liittyvien asioiden käsittelyä koskevia tietoja; sekä

4) rekisteröidyn suostumuksella hänen etnistä alkuperäänsä ja uskonnollista vakaumustaan koskevia tietoja.

38 §

Pakolaisrekisteri

Pakolaisrekisteri on osittain manuaalisesti ja osittain automaattisen tietojenkäsittelyn avulla kiintiöpakolaisten valintaa ja 9 §:ssä tarkoitettua pakolaisen kuntaan osoittamista varten pidettävä henkilörekisteri. Pakolaisrekisteriin saa kerätä ja tallettaa kiintiön puitteissa Suomeen otettujen pakolaisten ja heidän perheenjäsentensä:

1) tunnistetiedot ja rekisterinpitäjän ja ulkomaalaisviraston antama asiakasnumero sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevia tietoja;

2) kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja;

3) terveydentilaa koskevia tietoja;

4) etnistä alkuperää ja uskonnollista vakaumusta koskevia tietoja; sekä

5) pakolaisuuden syitä ja taustoja koskevia tietoja ja selvityksiä.

39 §

Kuntaanosoitusrekisteri

Kuntaanosoitusrekisteri on manuaalisesti ja osittain automaattisen tietojenkäsittelyn avul-

la 9 §:ssä tarkoitettua pakolaisen kuntaan osoittamista varten pidettävä henkilörekisteri. Kuntaanosoitusrekisteriin saa kerätä ja tallettaa kuntaan osoitettavien pakolaisten ja heidän perheenjäsentensä:

1) tunnistetiedot sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat tiedot;

2) kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja; sekä

3) rekisteröidyn suostumuksella hänen etnistä alkuperäänsä ja uskonnollista vakaumustaan koskevia tietoja.

40 §

Tietojen poistaminen rekisteristä ja tietojen pysyvä säilyttäminen

Tässä luvussa tarkoitetuista henkilörekistereistä rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan viiden vuoden kuluttua häntä koskevan viimeisen tiedon merkitsemisestä.

Tässä luvussa tarkoitettujen henkilörekistereiden ja niihin sisältyvien tietojen pysyvistä säilyttämisestä määrää arkistolaitos siten kuin arkistolain (831/1994) 8 §:n 3 momentissa säädetään. Muutoin sovelletaan, mitä arkistolain 8 §:n 2 momentissa säädetään asiakirjan säilyttämisestä.

7 luku

Erinäiset säännökset

41 §

Tiedonsaantioikeus

Valtion ja kunnan viranomaisella, kansaneläkelaitoksella sekä turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestäjällä ja 5 luvussa tarkoitettulla edustajalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta valtion ja kuntien viranomaisilta sekä muulta turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestäjältä maksutta tässä laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten tarpeellisia tietoja.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

42 §

Tietojen luovuttaminen

Asukasrekisteristä voidaan sen estämättä, mitä 43 §:ssä säädetään, luovuttaa poliisille,

rajavartiolaitokselle ja ulkomaalaisvirastolle maksutta tietoja, jotka ovat tarpeen niille ulkomaalaislaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

43 §

Salassapitovelvollisuus

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittavat henkilöt eivät saa ilman pakolaisen, turvapaikanhakijan tai muun maahanmuuttajan tai hänen huoltajansa tai tämän lain mukaan määrätyn edustajan nimenomaista suostumusta ilmaista pakolaisen, turvapaikanhakijan tai muun maahanmuuttajan yksityistä tai perheen salaisuutta ja henkilökohtaisia oloja koskevia tietoja. Ilmaista ei myöskään saa muuta tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatua tietoa, ellei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna pakolaisen, turvapaikanhakijan tai muun maahanmuuttajan tai näiden läheisten turvallisuutta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaistamista sille, jolla lain nojalla on oikeus saada asiasta tieto.

44 §

Muutoksenhakukielto

Kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestämisestä ja työvoimatoimiston 11 §:n 3 momentissa tarkoitettusta päätöksestä ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

45 §

Hallintomenettely

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa järjestävän yksityisen yhteisön on käsitellessään tässä laissa tarkoitettuja hallintoasioita noudatettava hallintomenettelylakia ja tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia (232/1966).

46 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

8 luku

Voimaantulosäännökset

47 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Tällä lailla kumotaan turvapaikan hakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista 13 päivänä joulukuuta 1991 annettu laki (1465/1991) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

48 §

Siirtymäsäännös

Maahanmuuttajalle, jolla 10 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu määräaika on täyttynyt ennen tämän lain voimaantuloa, laaditaan kotoutumissuunnitelma viiden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Jos maahanmuuttajan ensimmäisen kotikunnan merkitsemisestä väestötietojärjestelmään on kuitenkin kulunut kaksi vuotta ennen tämän lain voimaantuloa, ei kotoutumissuunnitelmaa tarvitse tehdä, ellei maahanmuuttaja sitä vaadi. Edellä 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu rajoitus saada työmarkkinatukea ei koske maahanmuuttajaa, jonka kanssa mainitun kahden vuoden ajan kulumisen vuoksi ei laadita kotoutumissuunnitelmaa eikä viiden kuukauden aikana tämän lain voimaantulosta maahanmuuttajaa, joka on tullut maahan ennen tämän lain voimaantuloa.

Niihin henkilöihin, jotka ovat saaneet ulkomaalaislain 20 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla oleskeluluvan painavan humanitaarisen syyn perusteella ja heidän perhesiteen

perusteella oleskeluluvan saaneisiin perheenjäseniinsä sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään pakolaisesta.

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 1999
